

ΤΑ ΔΕΘΑΝΑΤΑ
ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ
ΝΤΙΚΕΝΣ

ΚΟΠΠΕΡΦΙΛΝΤ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. — Ὁ Δαυῖδ Κόππερφιλντ διηγείται τὴν παιδική του ἡλικία, τὸν θάνατον τοῦ πατέρα του καὶ τὴν εὐτυχημένη ζωὴ του κατόπιν κοντὰ στὴ μητέρα του καὶ στὴν ἀγαπημένη του ὑπηρετρία, τὴν Πέγκοττυ. Μὰ, τὴν εὐτυχία του τὴν ταράζει ἡ ἐμφάνισις ἑνὸς τρίτου προσώπου τοῦ κ. Μύρστον, ὁ ὁποῖος ἐρωτοτροπεῖ μὲ τὴν κ. Κόππερφιλντ. Μιά μερὰ, ἡ Πέγκοττυ παίρνει τὸν μικρὸ Δαυῖδ, γιὰ νὰ πᾶνε στὸ χωριὸ της, τὸ παραθαλάσσιο Γυάρμουθ.

Ἐκεῖ, ὁ Δαυῖδ περνᾷ εὐχάριστα καμμιά δεκαπενταριά μερὲς. Μὰ στὸν γυρισμὸ του στὸ σπίτι του θρῖδκει τὴ μητέρα του παντρεμένη μὲ τὸν κ. Μύρστον καὶ ὅλα ἀλλαγμένα σ' αὐτὸ. Ὁ κ. Μύρστον δεῖχεται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς σκληρὸς καὶ κακὸς πρὸς τὸν γιὸ τῆς συζύγου του. Τὸν βασανίζει, τὸν δέρνει, τὸν κρατᾷ σὲ ἀπόστασι ἀπὸ τὴ μητέρα του καὶ στὸ τέλος ἀποφασίζει νὰ τὸν στείλῃ ἐσωτερικὸ σ' ἕνα λύκειο, κοντὰ στὸ Λονδίνο.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τὴν εἶχαν πείσει — ταλαβαίνω τώρα αὐτὸ — ὅτι ἡμῶν ἕνα διεστραμμένο παιδί κι αὐτὸ τῆς ἔφερνε περισσότερὴ ἀπόγνωσι ἀπὸ τὴν ἀναχώρησί μου.

Προσπάθησα νὰ φάω κατὰ τὸ τελευταῖο μου αὐτὸ πρόγευμα, μὰ τὰ δάκρυά μου ἔπεφταν ἀπάνω στὴ φρυγανιά μου καὶ κυλοῦσαν ἀπάνω στὸ τοῦσί μου. Ἔβλεπα τὴ μητέρα μου νὰ προσηλώνῃ κάθε τόσο τὸ βλέμμα της ἐπάνω μου, νὰ κυττάζῃ κατόπιν τὴν μίς Μύρστον, ἡ ὁποία τὴν παρακολουθοῦσε ἀγρυπνῆ καὶ νὰ χαμηλώνῃ τέλος ἡ νὰ γυρίζῃ ἄλλου τὰ μάτια της.

— Κατεβάστε τὴν θαλίτσα τοῦ κ. Κόππερφιλντ, εἶπε ἡ μίς Μύρστον σὲ κάποια στιγμή πού θόρυθος ἀμαξιοῦ ἀκούστηκε στὴν πόρτα τοῦ κήπου.

Ἀναζήτησα μὲ τὰ βλέμματά μου τὴν Πέγκοττυ, μὰ δὲν τὴν εἶδα πουθενά, ὅπως καὶ τὸν κ. Μύρστον. Ὁ παλιός μου γνώριμος, ὁ ἀμαξῆς, αὐτὸς πού μὲ εἶχε πᾶει στὸ Γυάρμουθ, παρουσιάστηκε στὴν πόρτα. Πῆρε τὴν θαλίτσα μου καὶ τὴν φόρτωσε στὸ ἀμάξι του.

— Κλάρα! εἶπε ἡ μίς Μύρστον μ' ἐπίσημο τόνο. Προσοχή.

— Εἶμαι ἔτοιμη, ἀγαπητὴ μου Τζέιν, ἀπάντησε ἡ μητέρα μου. Ὁρεβουάρ, Ντάβυ. Γιὰ τὸ καλὸ σου φεύγεις... Ἄντιο, παιδί μου. Θὰ ξαναγυρίσης στίς διακοπὲς καὶ θάσαι πιὸ φρόνιμος τότε...

— Κλάρα! ξαναεἶπε ἡ μίς Μύρστον. Προσοχή!

— Ναι, προσέχω, τῆς ἀπάντησε ἡ μητέρα μου, πού μὲ κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά της. Σὲ συγχωρῶ, ἀγαπημένε μου μικρούλη. Ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογῇ!

— Κλάρα! ξαναεἶπε γιὰ τρίτη φορὰ ἡ μίς Μύρστον.

Ἡ μητέρα μου μὲ ἄφησε καὶ ἡ μίς Μύρστον εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μ' ὀδηγήσῃ ὡς τὸ ἀμάξι καὶ νὰ μοῦ ἐκφράσῃ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ μετανοοῦσα καὶ δὲν θάπαίρνα τὸν κακὸν δρόμο. Σκαρφάλωσα στὸ ἀμάξι καὶ τὸ τεμπέλικο ἄλογο ἄρχισε νὰ περπατᾷ.

V

Εἶχαμε κάνει μισὸ μίλλι περίπου καὶ τὸ μαντῆλι μου εἶχε μουσκέψει πειὰ ἀπὸ τὰ δάκρυα, ὅταν ἔξαφνα ὁ ἀμαξῆς ἔσταμάσε τὸ ἀμάξι του.

Καθὼς ὕψωσα τὰ μάτια μου γιὰ νὰ δῶ γιὰ ποιὸν λόγο εἶχε σταματήσει, ξαφνιαστικὰ ἀφάνταστα, βλέποντας τὴν Πέγκοττυ νὰ προβάλλῃ ἀπὸ ἕνα φράχτη καὶ νὰ σκαρφαλώνῃ στὸ ἀμάξι. Μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της καὶ μ' ἔσφιξε μὲ δύναμι ἀπάνω στὸν κορσὸ της.

Δὲν πρόφερε οὔτε μιά λέξι. Μόνο, σὲ κάποια στιγμή, ἐλευθέρωσε τὸ ἕνα χέρι της καὶ τὶχωσε ὡς τὸν ἀγκῶνα στὴν τσέπη της, ἔβγαλε ἀπ' αὐτὴ γλυκίσματα μὲ τὰ ὁποῖα φούσκωσε τίς τσέπες μου κ' ἕνα πορτοφολάκι πού ἴου τὸ ἔβαλε στὸ χέρι. Κι' ὄλ' αὐτὰ χωρὶς νὰ λήξῃ λέξι.

Κατόπιν, ἀφοῦ μ' ἔσφιξε γιὰ τελευταία φορὰ στὴν ἀγκαλιά της, κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἀμάξι κ' ἔφυγε τρέχοντας. Καθὼς μὲ ἀγκάλιασε, ἕνα κομμάτι ἀπ' τὸ φόρεμά της εἶχε κοπῆ καὶ κώλησε

μπροστά στὰ πόδια μου. Τὸ πῆρα καὶ τὸ φύλαξα ὡς ἐνθύμιο.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησί της, ὁ ἀμαξῆς μὲ ἐκύτταξε σὰν νὰ με ρωτοῦσε ἂν θὰ ξαναγύριζε. Κούνησα τὸ κεφάλι μου καὶ τοῦ ἀπάντησα ὄχι.

— Ἰότε, εμπρός! εἶπε στὸ τεμπέλικο ζῶον τοῦ πού ξανάρχισε νὰ περπατᾷ.

Ἀφοῦ ἔχασα ὅλα τὰ δάκρυα τῶν ματιῶν μου, κατέληξα στὸ συμπέρασμα πὼς τὸ καλύτερο πού εἶχα νὰ κάνω, ἦταν νὰ πάψω νὰ κλαίω. Σὰν νὰ ἀντελήφθῃ τὴ σκέψι μου αὐτὴ ὁ ἀμαξῆς, μοῦ πρότεινε τὴν ἴδια στιγμή ν' ἀπλώσω τὸ μαντῆλι μου γιὰ νὰ στεγνώσῃ στὴν ράχι τοῦ ἀλόγου του, πράγμα πού τὸ δέχτηκα εὐχαρίστως.

Ἐνοιῶθα τώρα μιά μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ἐξετάσω τὸ πορτοφολί πού μοῦ εἶχε δώσει ἡ Πέγκοττυ. Ἦταν ἕνα πέτσινο πορτοφολάκι πού εἶχε μέσα τρία σελίγια ὀλόλαμπρα, τὰ ὁποῖα ἡ Πέγκοττυ τὰ εἶχε γυαλίσει τόσο μὲ συμριγδόπανο γιὰ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ περισσότερο. Μὰ τὸ πολυτιμότερο γιὰ μένα ἀπ' ὅτι ἐκλείνε αὐτὸ τὸ πορτοφολί ἦταν δυο χρυσὰ μισόλιρα, τυλιγμένα σ' ἕνα χαρτί ἀπάνω στὸ ὁποῖο ἡ μητέρα μου εἶχε γράφει. «Γιὰ τὸν Ντάβυ, μὲ ὅλη μου τὴν ἀγάπη». Αὐτὸ μὲ συγκίνησε τόσο, ὥστε παρακάλεσα τὸν ἀμαξῆ νὰ μοῦ ξαναδώσῃ τὸ μαντῆλι μου, μὰ αὐτὸς μοῦ ἀπάντησε πὼς ἦταν τῆς γνώμης ὅτι μποροῦσα νὰ κάνω καὶ χωρὶς αὐτό. Συμφωνῆσα κ' ἐγὼ μαζύ του, σκούπισα τὰ δάκρυά μου στὸ μανίκι μου κ' ἔπαψα νὰ κλαίω.

Ἀφοῦ προχωρήσαμε ἀρκετὴ ὥρα μὲ τραντάγματα, ρώτησα τὸν ἀμαξῆ ἂν θὰ μὲ πῆγαινε αὐτὸς ὡς τὸ τέλος τοῦ ταξιδιοῦ.

— Ὡς ποῦ ; μὲ ρώτησε ἐκεῖνος.

— Εἰς τὸ μέρος ὅπου πηγαίνω.

— Καὶ ποῦ πηγαίνετε ;

— Κοντὰ στὸ Λονδίνο.

— Ὡ! ἔκανε ὁ ἀμαξῆς. Αὐτὸ τὸ ἄλογο θὰ ἔσκαζε πρὶν φτάσουμε στὰ μισὰ τοῦ δρόμου.

— Ὡστε θὰ μὲ πᾶτε μονάχα ὡς τὸ Γυάρμουθ ;

— Ναι, ὡς ἐκεῖ θὰ σᾶς πᾶω. Κ' ἐκεῖ θὰ σᾶς βάλω στὸ λεωφορεῖο καὶ τὸ λεωφορεῖο θὰ σᾶς πάη... ἐκεῖ πού πᾶτε.

Γιὰ νὰ τὰ πῆ ὄλ' αὐτὰ, ὁ Μπάρνης — ἔτσι λεγόταν ὁ ἀμαξῆς, κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια. Ἦταν, βλέπετε, ἄνθρωπος φλεγματικὸς καὶ καθόλου φλύαρος. Γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσω, τὸν φίλεψα μ' ἕνα γλυκίσμα πού τὸ ἔκανε μιά μπουκιά, ὅπως θὰ τὸ ἔκανε ἕνας ἐλέφαντας.

— Ἐκείνη τὰ ἔφτιαξε; μὲ ρώτησε, κλείνοντάς μου τὸ μάτι.

— Ποιὰ ἐκείνη; ἡ Πέγκοττυ, θέλετε νὰ πῆτε ;

— Ναι, ἀπάντησε ὁ Μπάρνης. Ἐκείνη.

— Ναι, ἡ Πέγκοττυ φτιάχνει ὅλα τὰ φαγητὰ καὶ τὰ γλυκίσματα στὸ σπίτι μας.

Ὁ Μπάρνης στοργγύλεψε τὰ χεῖλη του, σὰν νάθελε νὰ σφυρίξῃ μὰ δὲν σφύριξε καθόλου. Ἐπειτα ἐκύτταξε ἐπὶ πολλὴ ὥρα τ' αὐτιὰ τοῦ ἀλόγου τοῦ σὰν νάχε ἀνακαλύψει κάτι καινούργιο ἐκεῖ καὶ τέλος ξαναεἶπε, κλείνοντάς μου πάλι τὸ μάτι:

— Δὲν ἔχει κανέναν κ α λ ὄ ;

— Κανένα καλὸ γλυκίσμα, κύριε Μπάρνης ; τὸν ρώτησα ἐγὼ νομίζοντας πὼς θέλει νὰ φάῃ κι' ἄλλο γλυκίσμα.

— Κανέναν καλὸ; Κανένα φίλο, θέλω νὰ πῶ... Κανένα πού νὰ θγαίνῃ μαζύ του περίπατο;

— Ὡ! ὄχι... ἔκανα ἐγὼ. Ἡ Πέγκοττυ δὲν ἔχει κανένα φίλο...

— Ἀλήθεια ;

Καὶ πάλι ὁ κ. Μπάρνης ἔκανε πὼς θέλει νὰ σφυρίξῃ. Μὰ οὔτε αὐτὴ τὴ φορὰ σφύριξε, κ' ἐξακολούθησε νὰ κυττάζῃ σιωπηλὸς τ' αὐτιὰ τοῦ ἀλόγου του.

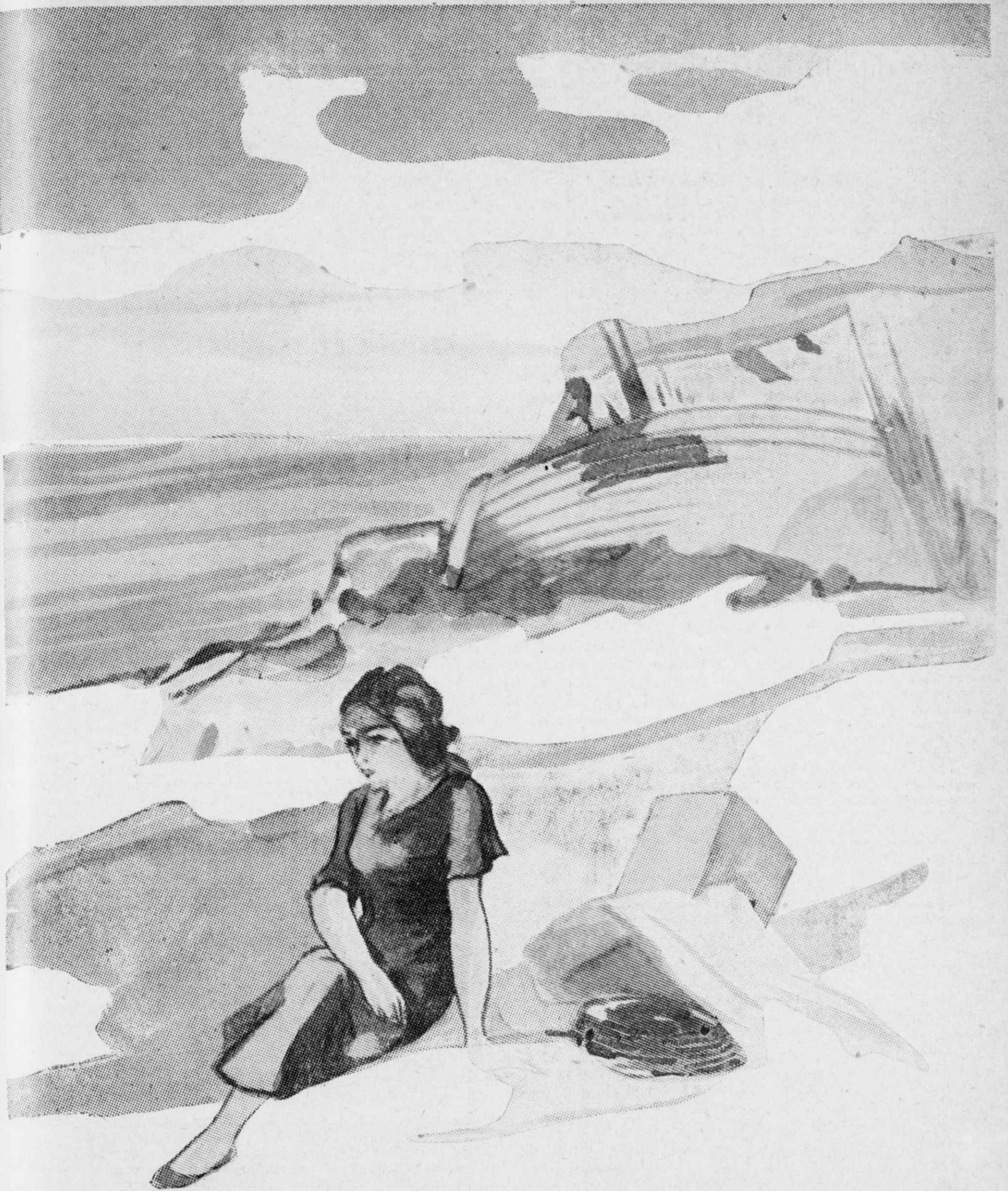
— Λοιπὸν, ἐξακολούθησε ἀφοῦ σκέφθηκε ἐπὶ ἀρκετὴ ὥρα, αὐτὴ φτιάχνει τὰ γλυκίσματα καὶ τὰ φαγητὰ σας ;

— Ναι, τοῦ ἀπάντησα.

— Θὰ τῆς γράψετε, δὲν εἶν' ἔτσι;

— Καὶ βέβαια θὰ τῆς γράψω...

— Ἀλήθεια; ἀπάντησε χωρίζοντας τὸ βλέμμα του πρὸς ἐ-

Θυμόμουν τη μικρούλα "Εμιλυ στην άκρογιαλία του Γυάρμουθ καθισμένη.

μένα. "Ε, λοιπόν, αν της γράψετε, μην ξεχάσετε να της πείτε ότι ο Μπάρκις δέχεται..."

— "Ότι ο Μπάρκις δέχεται ; Ξανάπα εγώ άθώα. Αυτό πρέπει να της γράψω ;

— Ναι, γράψε της ότι ο Μπάρκις δέχεται.

'Αφού του ύποσχέθηκα πως θα του εκανα αυτό που ήθελε, ο Μπάρκις ήσυχασε. "Όσο για μένα, έξαντλημένος καθώς ήμουν από τις πρόσφατες συγκινήσεις μου, ξαπλώθηκα σ' ένα σακκί κι' άποκοιμήθηκα.

Ξύπνησα, όταν φτάσαμε στο Γυάρμουθ που καθώς το είδα από την αύλη του ξενοδοχείου, όπου καταλύσαμε, μου φάνηκε σαν ένα μέρος τόσο καινούργιο και τόσο άγνωστο, ώστε έγκαι-τέλειψα κάθε έλπίδα να συναντήσω κανένα μέλος της οικογένειας Πέγκοττυ.

Το λεωφορείο βρισκόταν στην αύλη, όλολαμπρο κι' όλοκαινούργιο, μα χωρίς άλογα, κ' έτσι έδινε την εντύπωση ότι δεν έπρόκειτο ποτέ να ξεκινήσει για το Λονδίνο. Το συλλογιζόμουν αυτό κι' αναρωτιόμουν τι θα γινόταν, εν τωιαύτη περιπτώσει, ή θαλίτσα μου που ο Μπάρκις την είχε αφήσει στην αύλη, όταν μια γυναίκα παρουσιάστηκε σ' ένα παράθυρο.

— Είθε ο μικρός κύριος από το Μπλουντερστον ; με ρώτησε.

— Μάλιστα, κυρία, της άπάντησα.

Χτύπησε τότε ένα κουδοῦνι και φώναξε:

— Ουίλλιαμ, όδήγησε έναν πελάτη στην τραπεζαρία.

'Αμέσως ένα μικρό γκαρσόνι έφτασε τρέχοντας από την κουζίνα που ήταν στην άλλη άκρη του σπιτιού, και φάνηκε πολύ ξαφνιασμένο που τό άνησυχούσαν για ένα τόσο άσήμαντο υποκείμενο.

'Η τραπεζαρία ήταν μια ευρύχωρη αίθουσα, στολισμένη με μεγάλους γεωγραφικούς χάρτες. Μου φαίνεται, πως αν με πετούσαν ξαφνικά σε μια από τις ξένες χώρες που παρίσταναν αυτοί οί χάρτες, δεν θα έννοιωθα τον έαυτό μου τόσο σαστισμένο όσο ήμουν εκείνη τη στιγμή. Θαύμασα μάλιστα το θάρρος μου, όταν κάθησα με το πληγικό μου στο χέρι, στην άκρη της καρέκλας που ήταν πιο κοντά στην πόρτα, κ' έγινε κατακόκκινος από ντροπή, όταν το γκαρσόνι άπλωσε επίτηδες για μένα ένα τραπεζομάντηλο άπάνω στο τραπέζι και τοποθέτησε μια άλατιέρα.

Μούφερε κοτολέττες και λαχανικά και κάθησε κι' ο ίδιος στην άλλη άκρη του τραπεζιού. Μά μου ήταν πολύ δύσκολο να χρησιμοποιήσω το μαχαίρι μου και τό πηροῦνι μου και να μην πασαλειφτώ με σάλτσες όσο τον έβλεπα καθισμένο άπέναντί μου να με κυττάζει.

"Όταν έφαγα την πρώτη μου κοτολέττα, μου είπε :

— 'Εδώ είναι και μια μύρα για σας... Τη θέλετε τώρα.

— Ναι, ευχαριστώ, του άπάντησα μηχανικά.

Γέμισε τότε ένα μεγάλο ποτήρι μύρα και τό ύψωσε μπροστά στο φως για να θαυμάσει τό χρώμα της.

— Διάβολε! είπε σε κάποια στιγμή, σαν πολλή μου φαίνεται. Πιέτε την όμως... Καλό θα σας κάνει.

— Πραγματικά, του άπάντησα χαμογελώντας κ' ευχαριστημένος από τη φιλική του συμπεριφορά.

'Αφού έφαγα και γνωριστήκαμε καλύτερα, του ζήτησα μελάνη και χαρτί κ' έγραψα στην Πέγκοττυ, μεταβιβάζοντάς της την παραγγελία του Μπάρκις.

* * *

Φύγαμε με τό λεωφορείο από τό Γυάρμουθ, στις τρεις τό άπόγευμα κ' έπρεπε να φτάσουμε στο Λονδίνο τό άλλο πρωί, κατά τις όχτώ ή ώρα. "Εκανε όμορφο καλοκαιρινό καιρό και τό βράδυ ήταν πολύ ευχάριστο. 'Η νύχτα όμως ήταν λιγώτερο, ευχάριστη γιατί ήταν ψυχρή και καθώς με είχαν τοποθετήσει ανάμεσα σε δυό χοντρούς κυρίους για να μην πέσω από την θέσι μου, λίγο έλειψε να με λυώσουν όταν εκείνοι άποκοιμήθηκαν. Μ' έσφιγγαν συχνά τόσο δυνατά, ώστε δεν μπόρεσα δυό-τρεις φορές να κρατηθώ και φώναξα: "Ω! σας παρακαλώ!..." πράγμα που τους ξυπνούσε και τους χαλούσε τό κέφι τους.

Τέλος, ο ήλιος άνέτειλε κ' οί σύντροφοί μου έκοιμήθηκαν πιο ήσυχα.

Σταματάω εδώ για να πω πως τό Λονδίνο μου εκανε την εντύπωση ενός θαυμαστού μέρους, όταν τό πρωτοαντίκρισα από μακριά. Πλησιάσαμε σιγά και φτάσαμε στην ώρισμένη ώρα σ' ένα πανδοχείο της συνοικίας του Ουάιτ - Τσάπελ, όπου έπρεπε να σταθούμε. Δεν θυμάμαι πια αν τό έλεγαν «Γαλάζιο Ταῦρο» ή «Γαλάζια 'Αρκούδα», μα θυμάμαι πάντως ότι κάποιο γαλάζιο πράγμα ήταν ζωγραφισμένο στην έπιγραφή του.

'Ο οδηγός του λεωφορείου, καθώς κατέβαινε από τη θέσι του, με είδε και ρώτησε κάποιον στο πανδοχείο:

— Μήπως ήρθε εδώ κανείς για να πάρη ένα παιδάκι που είναι γραμμένο στους επιβάτες μου με τό όνομα Μύρστον και που πρέπει να μείνη εδώ ως ότου νάρθουν να τό ζητήσουν.

Κανένας όμως δεν του άπάντησε:

— Για ξαναρωτήστε, κυρία, με τό όνομα Κόππερφιλντ, του είπα δειλά.

'Ο άμαξάς ξανάκανε την έρώτησί του με τ' όνομα Κόππερφιλντ, μα κανένας πάλι δεν του άπάντησε.

"Όχι, κανένας δεν είχε έρθει για να με πάρη. "Όλοι οί επιβάτες του λεωφορείου είχαν φύγει πια κ' έμεινα μόνος όσο κι' ο Ροβινσών Κροῦσσος στο νησί του. Μηχανικά, μπήκα στο γραφείο του πανδοχείου κι' ο υπάλληλος που βρισκόταν εκεί μου ύπέδειξε και κάθησα στη ζυγαριά όπου ζύγιζαν τις άποσκευές. "Ενα σωρό σκέψεις, που με πλημμύριζαν άγωνία, περνούσαν τώρα από τό μυαλό μου. "Αν δεν έρχόταν να με ζητήση κανείς, πόση ώρα θα μου επέτρεπε ο υπάλληλος να μείνω εκεί πέρα; Τι θα γινόμουν; Που θα κοιμόμουν τη νύχτα ;

Συγχρόνως ή άναμνήσεις των καλών ήμερών περνούσαν από τό μυαλό μου... Θυμόμουν τη μητέρα μου, όταν ήμαστε μόνοι στο σπίτι, τη μικρούλα "Εμιλυ καθισμένη στην άκρογιαλία του Γυάρμουθ και, άσυναίσθητα δάκρυα άρχισαν να κυλούν από τα μάτια μου.

"Ω! πόσο δυστυχισμένος ήμουν!

'Η άγωνία μου είχε φτάσει στο κατακόρυφο, όταν ένας άνθρωπος μπήκε μέσα και είπε με σιγανή φωνή μερικά λόγια στον υπάλληλο, ο όποιος ήρθε άμέσως σε μένα και παίρνοντάς με στά χέρια του με παράδωσε στον νεοφερμένο, λέγοντάς του:

— Να αυτός που ζητάτε...

"Όταν σε λίγο βγήκα από τό γραφείο, κρατώντας τό χέρι του ανθρώπου που είχε έρθει να με πάρη, έρριξα μια ματιά προς τό μέρος του. "Ηταν ένας νέος άδύνατος, χλωμός, με μάγουλα σκαμμένα και μ' ένα πηγούνι μαύρο σαν του κ. Μύρστον. Μά εκεί περιωριζόταν όλη ή όμοιότης του, γιατί αυτός ούτε φαβορίτες είχε, ούτε κατάμαυρα μαλλιά. Φορούσε ένα

μαύρο κοστούμι με κοντά μανίκια, ξεθωριασμένο παληό κ' ή άσπρη του γραβάτα ήταν άμφιβόλο καθαριότητας.

— Είσαι ο καινούργιος μαθητής, μου είπε.

— Μάλιστα, κυρία, του άπάντησα.

"Ετσι τουλάχιστον φανταζόμουν, γιατί θετικά δεν ήξερα τίποτε.

— Είμαι ένας από τους δασκάλους στο λύκειο Σάλεμ.

Τόν χαιρέτησα φοβισμένος. Συλλογίστηκα τότε ότι έπρεπε να πάρω τη θαλίτσα μου από τό γραφείο, αλλά δεν έτόλμησα να μιλήσω για ένα τόσο τα-

πεινό θέμα σ' ένα σοφό δάσκαλο του λυκείου Σάλεμ. "Όστόσο, όταν βγήκαμε έξω και προχωρήσαμε αρκετά, βλέποντας ότι έκινδύνευα να χάσω τη θαλίτσα μου, τόλμησα και του τό είπα:

Γυρίσαμε άμέσως πίσω κ' είπε στον υπάλληλο ότι ο άμαξάς του λυκείου θάρχόταν να πάρη τη θαλίτσα μου τό μεσημέρι.

'Αφού προχωρήσαμε πάλι, έτόλμησα και του είπα:

— "Εχετε την καλωσύνη, κυρία, να μου πείτε αν είναι μακριά τό λύκειο ;

— 'Απέχει κάπου έξη μίλλια από δω, μου άπάντησε. Θα πά- ρουμε τό λεωφορείο.

Πεινούσα τόσο, ήμουν τόσο κουρασμένος, ώστε ή ιδέα ότι θα κάναμε τόσον δρόμο, χωρίς να θάλω τίποτε στο στόμα μου με τρόμαζε. Μάζεψα λοιπόν όλο μου τό θάρρος για να πω στον σύντροφό μου ότι δεν είχα φάει από χθές, κι' ότι θα του χρωστούσα μεγάλη χάρι αν μου επέτρεπε ν' αγοράσω κάτι για να φάω.

'Εκείνος φάνηκε ξαφνιασμένος, σκέφθηκε μια στιγμή και μου είπε ότι έπιθυμούσε να περάση από τό σπίτι μιας γρηάς γυναί- κας που κατοικούσε εκεί κοντά. Μου είπε ακόμα ότι μπορούσα ν' αγοράσω ψωμί ή ό,τι άλλο ήθελα, και να φάω στο σπίτι της γυναίκας αυτής, ή όποια θα μούβρισκε και γάλα.

Μπήκαμε τότε σ' ένα φούρνο κι' αγοράσα ένα ψωμάκι που μου έστοίχισε τρεις πέννες. Πιο πέρα, σ' ένα μπακάλικο, αγοράσα ένα αυγό και μια φέτα ζαμπόν. 'Αφού ψώνισα, εξακολουθήσαμε τόν δρόμο μας ανάμεσα από μια όχλοβοή και κίνησι που με ξάφνιαζε όλοένα και πιο πολύ και φτάσαμε τέλος στην γρηάς. Κατοικούσε σ' ένα άσυλο, όπως κατάλαβα από την έπιγραφή της πόρτας της εισόδου που έγραφε ότι αυτός ο οίκος

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΚΑΙ ΣΟΥΔΑΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΑΣ

Ός και άλλοτε έδηλώσαμε από διετίας και έντευθεν οὔδεις πλέον αντιπροσωπεύει τό περιοδικόν μας, έν Αιγύπτω και Σουδάν. "Οστις δέ θέλει να έγγραφῆ συνδρομητής εις τό «Μπουκέτο» όφείλει να άποσείλει άπευθείας εις τὰ Γραφεία μας τό αντίτιμον τῆς συνδρομῆς του.

('Εκ τῆς Διευθύνσεως)

είχε ιδρυθῆ γιά εικοσιπέντε ἄπορες γυναῖκες.

Μπήκαμε σ' ἓνα ἀπ' τὰ δωμάτια τοῦ ἀσύλου κ' εἶδα μιὰ γρη῏α πού τῆ στιγμή ἐκεῖνη φυσούσε τῆ φωτιά της.

Βλέποντας τόν σύντροφό μου, σταμάτησε καί μοῦ φάνηκε πώς τήν ἄκουσα νά λέη κάτι σάν: «Τσάρλυ μου!»

Ἀλλά καθῶς εἶδε πώς ἔμπαινα κ' ἐγώ μαζί του, σηκώθηκε καί τρίβοντας σαστισμένη τὰ χέρια της, ἔκανε μιὰ ὑπόκλιση.

— Μπορεῖς νά ἐτοιμάσης τὸ φαγητό τοῦ μικροῦ ἀπὸ δῶ; τῆ ρώτησε ὁ δάσκαλος.

— Ἄν μπορῶ; ἀπάντησε ἡ γρη῏α. Καί θέβαια μπορῶ!

— Τί κάνει σήμερα ἡ κυρά Φώρμπιτσον; ξαναρώτησε ὁ δάσκαλος, κυττάζοντας μιὰ ἄλλη γρη῏α, καθισμένη κοντά στή φωτιά, πού ἔμοιαζε τόσο μ' ἓνα σωρὸ παλησοκούρελα, ὥστε εἶνε ζήτημα πὼς δὲν γελάστηκα καί δὲν κάθησα ἀπάνω της.

— Ὅχι καί τόσο περιφημα, ἀπάντησε ἡ πρώτη γρη῏α. Εἶνε στίς κακές της σήμερα. Μά τήν ἀλήθεια, ἂν κάνη καί σβύση ἡ φωτιά, μοῦ φαίνεται πὼς θά σβύση κ' αὐτῆ γιά πάντα.

Ἐπειδὴ κύτταζαν κ' οἱ δύο τους τῆ γρη῏α γιά τήν ὁποία μιλοῦσαν, τήν κύτταξα κ' ἐγώ.

Μοῦ φάνηκε πολὺ δυστυχισμένη, κρύωνε φοβερά, ἂν κ' ἔκανε ζέστη ἔξω, καί δὲν ξεκολλοῦσε ἀπὸ τῆ φωτιά. Μὲ κύτταξε μιὰ στιγμή καί μοῦ φάνηκε ὅτι στή ματιά της εἶδα μιὰ ἔκφραση τρέλλας.

Ἄφου μοῦψησαν τὸ αὐγὸ καί τὸ ζαμπόν, μοῦδωσαν καί λίγο γάλα, καί κάθησα κ' ἔφαγα μὲ ὄρεξι ἀπερίγραπτη. Ἐτρωγα ἀκόμη, ὅταν ἡ γρη῏α εἶπε στόν δάσκαλο;

— Ἐχεις τὸ φλάουτο μαζί σου;

— Ναι, ἀποκριθῆκε ἐκεῖνος.

— Παῖξε μας τὸ λοιπὸν κάτι, εἶπε ἡ γρη῏α πυρακαλεστικά. Ἔλα, γειά σου.

Ὁ ἐπιμελητῆς ἔχωσε τὸ χέρι του στήν μέσα τσέπη τοῦ σακκακιου τοῦ κ' ἔβγαλε τρία κυμμάτια ἀπὸ ἓνα φλάουτο, τὰ ἔνωσε κ' ἄρχισε ἀμέσως νά παίξει.

Ἡ ἰδέα μου, καί τώρα πού τὸ συλλογίζομαι, εἶνε ὅτι ποτὲ ἄνθρωπος δὲν ἔπαιξε χειρότερα. Ἐβγαζε κάτι ἤχους πού μοῦ φερναν τόσο νεύριασμα καί μ' ἔρριχναν σὲ τόσο θλίψη, πού μοῦ ἔρχόταν νά κλάψω. Μά ὕστερα, ἀφου τελείωσα τὸ φαγητό μου καί χόρτασα οἱ ἤχοι αὐτοῖ μοῦφερναν τήν ἐπιθυμία νά κοιμηθῶ.

Καί σιγά-σιγά, δὲν ἄκουγα πειὰ καθαρά τί ἔπαιζε, ἔγειρα καί μὲ πῆρε ὁ ὕπνος.

Τὸ φλάουτο τώρα δὲν ἀκούγεται, ρόδες ἀκούω νά κυλοῦν στὸ δρόμο. Ταξιδεύω μέσα στὸ λεωφορεῖο. Μά ξαφνικά σταματᾶ σ' ἓναν σταθμὸ κ' ἐγώ πετάγομαι μονομιᾶς ἀπάνω καί νά, πάλι τὸ φλάουτο!

Ὁ ἐπιμελητῆς τοῦ Σάλεμ - Χάους ἐξακολουθεῖ νά παίξει κ' ἡ γρη῏α τὸν ἀκούει μὲ θρησκευτικὴ κατάνυξι. Μά γρηγορα χάνεται κ' αὐτῆ, χάνεται κ' αὐτός, τέλος χάνονται ὅλα, δὲν ὑπάρχει πειὰ μήτε φλάουτο, μήτε δάσκαλος, μήτε Σάλεμ-Χάους, μήτε Δαυῖδ Κόππερφιλντ ἀλλὰ μόνο ἓνας βαθὺς ὕπνος.

Θά εἶχε περάσει, φαντάζομαι, ἀρκετὴ ὥρα ἀπ' τῆ στιγμή πού ἀποκοιμήθηκα, ὅταν ὁ ἐπιμελητῆς τοῦ Σάλεμ-Χάους ἔλυσε πάλι τὸ φλάουτό του, ἔβαλε τὰ τρία κυμμάτια του στήν τσέπη καί ζυπνώνοντας με, μὲ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι.

Βρήκαμε τὸ λεωφορεῖο ἐκεῖ κοντά κ' ἀνεθήκαμε στὸ ὑπερῶο ἀλλὰ εἶχα τόση νύστα, ὥστε μόλις σταθήκαμε στήν πρώτη στάση, ἀναγκάστηκαν νά μὲ κατεβάσουν κάτω κ' ἐκεῖ κοιμήθηκα, κοιμήθηκα βαθειά, ὥσπου τὸ λεωφορεῖο σταμάτησε. Εἶχαμε φτάσει.

Κάναμε κάμποσα βήματα καί θρεθήκαμε στὸ Σάλεμ - Χάους. Ἐνας μεγάλος τοῖχος ἀπὸ τοῦθλα τριγύριζε τὸ σχολεῖο καί τὸ σύνολο εἶχε ἀρκετὰ θλιθερὴ ὄψη. Στὴν πόρτα εἶδαμ τὴν ἐπιγραφή: «Σχολὴ Σάλεμ» καί σὲ λίγο παρουσιάστηκε στὸ παραθυράκι τῆς πόρτας μιὰ φάτσα κακορροϊζικη, πού ἀνήκε, καθῶς εἶδα πῶς ὕστερα, σ' ἓναν χοντρὸ ἄντρα μὲ σβέρκο σάν τοῦ θωδιοῦ καί μ' ἓνα ξύλινο πόδι.

— Εἶνε ὁ καινούργιος μαθητῆς, εἶπε ὁ δάσκαλος πού μὲ συνώδευε.

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ξύλινο πόδι μοῦρριξε μιὰ ἐξεταστικὴ ματιά ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια. Ὑστερα ἔκλεισε τὴν πόρτα πίσω μας καί πῆρε τὸ κλειδί. Καθῶς προχωροῦσαμε, φώναξε:

— Ἐ!

Γυρίσαμε νά ἰδοῦμε. Κρατοῦσε ἓνα ζευγάρι παπούτσια στὸ χέρι κ' εἶπε στόν δάσκαλο:

— Ὁ παπουτσής τᾶστειλε πίσω, κύριε Μέλ. Δὲν φτιάχνονται, λέει, εἶνε γιά πέταμα.

Καί τὸ πέταξε μπροστὰ στόν κ. Μέλ, κ' αὐτὸς ἔσκυψε νά τὰ μαζέψῃ ἀπὸ χάμω μὲ ὕφος ἀξιολύπητο κ' ἦρθε ὕστερα κοντά μου. Ἀλήθεια κ' αὐτὰ πού φοροῦσε ἦταν πολὺ παληωμένα καί μπαλωμένα σ' ὅλες τῖς μεριές.

Ἡ Σχολὴ Σάλεμ ἦταν ἓνα κτίριο γυμνὸ κ' ἀστόλιστο, μὲ δυὸ περιπτερά στίς ἄκρες. Ὅλα ἦταν τόσο ἡσυχὰ κ' ἀθόρυθα τριγύρω, ὥστε εἶπα στόν κ. Μέλ:

— Τὰ ἄλλα παιδιὰ ἔχουν πάει περίπατο;

Ὁ κ. Μέλ ξαφνιάστηκε.

— Μά δὲν ξέρετε, εἶπε, ὅτι ἔχουμε τώρα διακοπές; Τὰ παιδιὰ εἶνε τώρα στὰ σπίτια τους καί ὁ διευθυντῆς, ὁ κ. Κρίκλ, μαζί μὲ τὴν κυρία καί τῆ δεσποινίδα Κρίκλ, ἔχουν πάει στήν ἐξοχῆ.

— Μά τότε, εἶπα ἐγώ, τότε γιατί ἐμένα μ' ἔστειλαν ἐδῶ;

— Σᾶς ἔστειλαν, φαίνεται, γιά νά σᾶς τιμωρήσουν γιά τὴν κακὴ σας συμπεριφορά. Ἐτσι φαίνεται...

Μὲ πῆγε στήν τάξι. Δὲν εἶχα ξαναἰδεῖ, οὔτε καί ξαναεἶδα ἀπὸ τότε πῶς ρημαγμένο κ' ἀξιοθρήνητο μέρος. Ἐνα μακρὸ δωμάτιο μὲ τρεῖς σειρές θρανία καί μὲ κρεμαστάρια στυῶς τοίχους γιά νά κρεμοῦν τὰ καπέλλα καί τῖς πλάκες. Φύλλα ἀπὸ τετράδια καί χαρτιά ἦταν χάμω στὸ πάτωμα κ' ἄλλα πάνω σ' ἀναλόγια τῶν θρανίων. Σ' ἓνα κλουβί εἶδα δυὸ ἄσπρα ποντίκια μὲ κόκκινα ματάκια, πού πηγαινοερχόνταν νευρικά καί φοβισμένα καί σ' ἓνα κλουβί ἓνα πουλί ἀνεβοκατέβαινε σ' ἓνα ξυλάκι δίχως νά κελαιδῆ καθόλου.

Σ' ὄλη τὴν τάξι μύριζαν μουχλιασμένα βιβλία καί σ' ὄλο τὸ πάτωμα μουντζούρες ἀπὸ χυμένο μελάνι.

Ὁ κ. Μέλ ἔφυγε γιά μιὰ στιγμή γιά νά πάη ἀπάνω τὰ παπούτσια του, κ' ἐγώ προχώρησα δειλὰ στὸ δωμάτιο, νά τὸ περιεργασθῶ. Ξαφνικά, θρέθηκα μπροστὰ σὲ μιὰ ἐπιγραφή πάνω σὲ χαρτόνι, ἀκουμπισμένη σ' ἓνα θρανίο, ὅπου διάβαζε κανεῖς αὐτὲς τῖς λέξεις μὲ μεγάλα γράμματα:

«Προσοχὴ! Δαγκάνει!»

Σκαρφάλωσα μονομιᾶς στὸ θρανίο, γιατί φαντάστηκα ὅτι κάπου ἐκεῖ ἦταν κανένα ἄγριο σκυλί κ' ἡ ἐπιγραφή αὐτῆ ἦταν μιὰ προειδοποίησι. Μάλιστα κύτταξα περίεργα τριγύρω μου γιά νά τὸ ἀνακαλύψω, ὅταν γύρισε πίσω ὁ κ. Μέλ καί μὲ ρώτησε τί ἐγύρευα ἐκεῖ πάνω πού εἶχα ἀνεθεῖ.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπα. Ἀλλὰ κυττάζω νά ἰδῶ πού εἶνε τὸ σκυλί.

— Ποιὸ σκυλί;

— Δὲν εἶνε σκυλί αὐτό;

— Ποιὸ «αὐτό»;

— Αὐτὸ πού γράφει ἐδῶ πὼς δαγκάνει.

— Ἄ!

Ὁ κ. Μέλ πῆρε ὕφος σοβαρὸ καί μοῦ εἶπε:

— Ὅχι, κύριε Κόππερφιλντ, δὲν εἶνε σκυλί. Εἶνε ἓνα παιδί... Ἐχω διαταγῆ, Κόππερφιλντ, νά σᾶς κρεμάσω αὐτὴν τὴν ἐπιγραφή στὴ ράχι. Λυποῦμαι πολὺ πού ἀρχίζω ἔτσι ἄσχημα μαζί σας, ἀλλὰ τί νά γίνῃ — ἔτσι πρέπει.

Μὲ κατέβασε ἀπὸ τὸ θρανίο καί μοῦ κρέμασε στὴ ράχι, σὰ γυλιό, τὴν ἐπιγραφή. Κ' ἀπὸ τότε, τὴν κουβαλοῦσα πειὰ ὅπου κ' ἂν πῆγαινα.

Κανεῖς δὲν μπορεῖ νά φαντασθῆ τί μ' ἔκανε νά ὑποφέρω αὐτῆ ἢ καταρασμένη ἐπιγραφή! Εἶτε μὲ ἄλλους ἡμουν, εἶτε μοναχός, πάντα εἶχα τὴν ἰδέα ὅτι κάποιος στεκόταν ἀπὸ πίσω μου καί τῆ διάβαζε. Καί δὲν ἀνακουφιζόμουν οὔτε ὅταν γύριζα κ' ἔβλεπα ὅτι δὲν ἦταν κανεῖς, γιατί πάντα φανταζόμουν πὼς ἦταν κάποιος ἀπὸ πίσω ἀπὸ τῆ ράχι μου.

Τὸ μαρτύριό μου τὸ μεγάλωνε κ' ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ξύλινο πόδι πού ἦταν πολὺ σκληρός. Αὐτὸς ἦταν ὄλη ἡ ἐξουσία ἐκεῖ μέσα, ἐκεῖνη τὴν ἐποχῆ, καί κάθε φορὰ πού μ' ἔβλεπε νά ἀκουμπῶ τῆ ράχι σὲ κανένα τοῖχο ἢ σὲ κανένα δέντρο, φώναζε:

— Ἐ, Κόππερφιλντ! Μὴν κρύβεις τὴν ἐπιγραφή, γιατί θά σὲ τιμωρήσω!

(Ἄκολουθεῖ)

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀναγνώσται μας μᾶς παρεπονέθησαν διότι ἦσαν ἀναγκασμένοι νά καταστρέφουν τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ ἀποκόπτοντες ἐβδομαδιαίως τὸ δελτίον τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα διανέμει τὸ «Μπουκέτο» κ' ἐπειδὴ τὰ παράπονά των εἶνε ἀπολύτως δικαιολογημένα, κατηγγῆσαμε τὰ δελτία αὐτά.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ εὐκολία τὴν ὁποῖαν παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας εἶνε διπλή. Καί τὸ περιοδικὸν δὲν θά καταστρέφου καί τὰς ἐκδόσεις μας θά προμηθεύωνται ἐλεύθερα, χωρὶς δελτία, διὰ τῆς καταβολῆς μόνον τοῦ ἀντιτίμου των.

Διὰ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα θά ἐκδίδωμεν μηνιαίως θά εἰδοποιούμεν τοὺς ἀναγνώστας μας διὰ τοῦ περιοδικοῦ.